

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 11 lipca 2025 r.

Pozycja 67

POSTANOWIENIE z dnia 8 kwietnia 2025 r. Sygn. akt S 1/25

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki – przewodniczący
Wojciech Sych
Bogdan Święczkowski – sprawozdawca
Michał Warciński
Rafał Wojciechowski,

w związku z wyrokiem z 12 marca 2025 r. (sygn. SK 80/22),

p o s t a n a w i a:

zasygnalizować Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej konieczność stosownej zmiany przepisów ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809), wyłączających możliwość wytaczania przez rodziców powództw w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka po osiągnięciu przez nie pełnoletności.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

1. Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) Trybunał sygnalizuje Sejmowi i Senatowi oraz innym organom stanowiącym prawo istnienie uchybień i luk w prawie, których usunięcie jest niezbędne do zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W wyroku z 12 marca 2025 r. (sygn. SK 80/22) Trybunał orzekł, że art. 63 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809; dalej: k.r.o. lub kodeks rodzinny), w części obejmującej słowa „, , nie później jednak niż do dnia osiągnięcia przez dziecko pełnoletności”, jest niezgodny z art. 30 w związku z art. 47, w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji. W pozostałym zakresie postępowanie zostało umorzone na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK.

3. Trybunał ocenił, że problemy konstytucyjne analogiczne do rozstrzygniętego w sprawie o sygn. SK 80/22 zagadnienia prawnego, związane z wyłączeniem przez ustawo-

dawcę możliwości wytaczania przez rodziców powództw w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka po osiągnięciu przez nie pełnoletności, występują także na gruncie innych regulacji kodeksu rodzinnego, które z uwagi na obowiązującą w postępowaniu przed Trybunałem zasadę związania granicami skargi konstytucyjnej (art. 67 u.o.t.p.TK) nie mogły stanowić przedmiotu kontroli w tym postępowaniu.

Chodzi o następujące przepisy: art. 61¹³ § 2 k.r.o., normujący zakaz wytaczania przez mężczyznę powództwa o zaprzeczenie macierzyństwa po dniu osiągnięcia przez dziecko pełnoletności; art. 69 § 1 k.r.o., ustanawiający zakaz wytaczania przez matkę powództwa o zaprzeczenie ojcostwa swego męża po dniu osiągnięcia przez dziecko pełnoletności; art. 61¹¹ k.r.o., zakazujący wytaczania powództwa o ustalenie macierzyństwa po uzyskaniu pełnoletności przez dziecko; art. 80 k.r.o., zakazujący wytaczania powództwa o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności oraz art. 84 § 2 k.r.o., zgodnie z którym matka ani domniemany ojciec nie mogą wytoczyć powództwa o ustalenie ojcostwa po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności.

4. W tym miejscu Trybunał zwraca uwagę na potrzebę dostosowania obowiązującego ustawodawstwa do standardów konstytucyjnych, określonych przez Trybunał w wyroku o sygn. SK 80/22.

Interwencja ustawodawcy jest konieczna, także w celu usunięcia występującej obecnie niespójności w systemie prawa polegającej na tym, że wciąż co do zasady wytaczanie powództw przez rodziców w sprawach o pochodzenie dziecka nie jest dopuszczalne po osiągnięciu przez nie pełnoletności, z wyjątkiem – wynikającej z wyroku Trybunału o sygn. SK 80/22 – możliwości występowania przez męża matki z powództwem o zaprzeczenie ojcostwa, także po dniu osiągnięcia przez dziecko pełnoletności. Inaczej mówiąc, w systemie prawnym wciąż obowiązują regulacje zawierające uchybienia analogiczne do występującego na gruncie sprawy o sygn. SK 80/22.

5. Trybunał nie przesądza, jak modyfikacja wymienionych regulacji kodeksu rodzinnego powinna wyglądać w szczegółach – pozostaje to bowiem w gestii ustawodawcy – jednak jako punkt wyjścia dla Sejmu przy podjęciu prac legislacyjnych należy wskazać potrzebę ograniczenia przyjętej na gruncie ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 220, poz. 1431) zasady zakładającej, że po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności tylko ono (względnie prokurator) powinno decydować, czy chce ustalenia bądź zaprzeczenia swojego pochodzenia.

Trybunał podkreśla, że ochrona praw rodziców wymaga wzmocnienia. Powinni oni dysponować realnymi mechanizmami umożliwiającymi dochodzenie swoich konstytucyjnych praw do poznania rodzicielstwa zgodnie z prawdą biologiczną przed niezależnym sądem także po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności.

Z przedstawionych powodów – na podstawie art. 35 ust. 1 u.o.t.p.TK – Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.